

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Sambet'a, Fôica una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 . v. a. Pentru tieri esterne 15 . sun. pe unu anu séu 45 doideceri, or 8 galbini si 3 doideceri mon. sanatoria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru serie ad. de 10 vorbe mari séu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiecare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari

Nr. 37.

Brasiovu, 8. Maiv 1862.

Anulu XXV.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Legile dietei Transilvane din 1848.

(Urmare din Nru trecut.)

Incai acestu articulu era se curme intr'unu modu imperativu tôte ticalosiile si mistehile prozelitice, cate era se se mai intemple de aci nainte; macarca anume intre romanii transilvani prozelitismulu cá unelta a fanatismului si totuodata a guvernului se imputinase, inca dela mórtea guvernatorului Banfi, adica dintre anii 1820—30 incóce, eara sub episcopii Lemeni si Moga incetase cu totulu, in catu dela o confesiune la alt'a mai trecea séu numai unii bisericani escesivi, betivi, séu altumintrea stricati; carii prin trecere cautá se scape de vreo pedépsa, séu de acia, carii voindu a se popi cautá earasi unde era mai eftinu, séu ceea ce era mai de escusatu cá tôte, candu la cate unu satuletiu ticalosu de 50 multu 100 familii era cate doua bisericii romanesci cu doi preoti, doi cantareti, doi clisieri, toti pe 'ntrecute flamandindu si peritori de fôme, pe unde apoi pop'a care remanea in vietia se folosia de mórtea celuilaltu si indemna pe poporu „cá se se face un'a“, cumu vorbia poporulu pe atunci, pentru cá se nu mai tie doi popi, „ca n'avemu cu ce se'i tienemu.“ Mai in scurtu, ca prozelitismulu la romanii transilvani ajunsese pana la 1848 a se desbraca de totu restulu fanatismului incubatu intre ei din dilele Mariei Teresiei, si trecerile dela o confesiune la alt'a se mai intempla numai din punctu-de-vedere alu economiei séu din interese curatu familiare, incatu amu vediutu mai multe esemple, unde pe la parochii mai mari, tat'a cu feciorulu, séu doi frati siau impartitu poporeni séu parochiile vecine si cá se se póta face si amendoi popi, unulu a trecutu la cealalta confesiune.

Cu tôte acestea dupa a nóstra opiniune era fórte bine, déca unu articulu de lege cá celu de susu s'ar fi sanctionatu vreodata.

Art. X de lege suna despre naintarea mijlóceloru de comunicatiune si se provóca earasi la altulu ungu-rescu XXX. Lucru improvisatu si cadiutu cá din podu.

Art. XI. De pretiulu sarii si despre fantanile sarate séu muratoriile. Acestu articulu vrea se asigure pe locuitori, ca pretiulu sarii dupa uniune nu se va sui, ca fantanile serate voru fi libere, ca sarea merunta (meli'a) nu se va mai arunca in apa cá pana acuma.

Dela 1848/9 incóce s'a latitu o parere tocma si intre plasmuitorii articuliloru susu citati, cumca diet'a transilvana fiindu odata determinata a prochiama uniunea chiaru si cu pretiu-de-sange, precumu aceea si a si fostu intru adeveru, se o fia prochiamatu numai pe acésta, se nu mai fia amblatu a fabricá si alte legi, ci se si fia luatú desagii de-a-umeru séu traist'a de oblencu si se o fia tulitu la Pest'a. Din momentulu adica intru carele diet'a prochiama uniunea, séu ceea ce e totu-un'a, contopirea Transilvaniei in regatulu Ungariei, aceea si dieta se si desbraca cu totulu de potestatea sa legislativa cá corpu legislativu autonomu si arunca acésta atributiune minunata in sinulu dietei ungueresci; prin urmare orice legi a mai votatu diet'a dupa uniune, aceleasi eo ipso au fostu nascute-mórte; eara acést'a cu atatu mai virtosu, ca in art. de lege sunatoru de-

spre uniune § 2 se pre'ngrijise in termini lamuriti, cá indata dupa mergerea la Pest'a se se asiedie o comisiune regnicolara, chiamata a pregati modalitatea perfecte prefaceri, pe a carei temeiu apoi se se substerna dietei proiepte de lege. Asia inse, ca diet'a transilvana se apuca se codifice sarindu de colo pana colo, dela uniune pana la ocnele de sare, dela legea electorala pana la certele prozelitice; facu aceea ce se respica prea bine cu unu proverbu latinescu: ex omnibus aliquid, ex toto nihil. De aici urmá firesce, ca diet'a din 48 dupa prochiama uniunii nu a mai indestulatu cu lucrurile sale pe nimeni, a turburatu inse pe tier'a intréga. Legea desrobirii tieraniloru, dela carea diet'a transilvana mai potea astepta ceva popularitate, venise cu 58 de ani mai tardiu de catu i s'ar fi cuvenitu. Adaoge ca diet'a apucase precumu observaseramu mai adesea, a si imormenta anca din a. 1847 tóta popularitatea s'a, ca diet'a Ungariei o prevenise cu prochiama desrobirii tieraniloru, ca romanii transilvani in adunareloru nationala din 15. Maiu anca apucasera pe din aintea dietei transilvane, prin urmare acést'a o patí si astadata cá si calatorulu ce ambla totu migaindu si tandáindu pana ce si copilasii ilu lase in drumu. — Apoi legea electorala! Ce mai pecatu de spiritulu secululu nostru, ca s'a potutu nasce in elu o asemenea sterpitura; ce mai carpitura din petece noua si trentie vechi! Clusiu si Oláhfalú, Brasiovu si Ilyefalu, Sibiiu si Ocn'a etc. etc. mai totu pe o nivela. Cocisiulu proletariu alu lui jupanu Martinu Diek din Brasiovu are a votá cu contele Kálnoki séu Mikes alaturea, din cauza ca cocisiulu anca e nobilu si are diploma scrisa pe pele de cane; din contra fostii iobagi déca nu voru plati preste darea capulu anca cate 8 fl. m. c., adica déca nu voru avea celu puçinu treidieci falci de pamentu, 6 boi si 50 oi, sunt lipsiti de dreptulu alegerii.

Au nu era in adeveru neasemenatu mai bine, déca ilustrii parinti ai patriei se feria pe catu numai s'ar fi potutu de asemenea improvisatiuni mai multu decatu poetice?

Cu tôte acestea barbati politici, cá D. L. Kóvári in Ardealu si D. Joanu Eliade in Tier'a romanésca se iau de mana, facu choru impregiurulu celoru 318 parinti adunati la Clusiu si canta mereu, cumca déca „némtiulu“ nu mituia pe romani, acestia era se fia fórte indestulati cu acelea legi intielepte din 1848 si pacea nu se turburá intru nimicu. (Va urm'a.)

Gubernulu regescu transilvanu la propunerea D. presiedinte alu tribunalulu de tíera Franç. nobile de Fillenbaum, cá presindinte alu comisiunei esaminatóre de statu, despartimentulu judiciálu, a denumitu cu decretu din 10. Aprile 1862, pe DD. Josifu Matias, c. r. consiliariu de apelatiune; Josifu Schneider, c. r. consiliariu de pretura urbana si procuroru; F. Schelker, r. comisariu provincialu; N. de Basia, c. r. cons. de finantia si II. Rosica senatoru in Sibiiu in loculu membriloru dusi din Sibiiu, de comisari esaminatori ai comisiunei esaminatóre de statu, despartimentulu judiciálu in Sibiiu.

Brasiovu, 8. Maiu st. v. În septeman'a trecuta in 1. Maiu serbà tinerimea nôstra gimnasiala si normala maiialale, esindu de dimineatia între musica si cantari in stegiarisiulu de pe cunun'a dealului de catra apusu. Tempulu era favoritoriu incatu si din poporu esise unu numeru fôrte mare spre a'si pasce ochii atatu la fraged'a verdétia, catu si mai vertosu spre a serba de'mpreuaa cu fiii sei petrecani'a acésta minervală, care sear poté numi o aniversare natională. Din toastele ce se redicara atatu de D. protopopu Joanu Popasu, catu si de unii d'între profesori la masa a pututu vedé ver-oine, ca pe romanu ilu insufla astadi celu mai nobilu entusiasmu si cea mai ferbinte dorintia de a vedé infratirea si concordia între poporele patriei in floriendu suptu scutul unteii monarchii austriace.

Deprinderile gimnastice, jocurile si saltele nationale desfatara si animele celoru mai betrani, in catu la urma ti se pareă tota preluc'a ocupata de o hora popularia intrunita. —

Totu asemenea tienù si tinerimea dela institutele rom. cat. in 3/15. Maiu si a evangelistiloru dupa aceea. In adeveru timpulu dupa o iérna atatu de indelungata si despota e fôrte invitatoriu la asemenea excursiuni in paduri si la verdétia spre a si mai scutura greurusii din vatr'a nacasuriloru de tôte dilele.

— In nôptea spre Duminec'a trecuta arsa la politi'a de aici unu coperisiu de grasdiu, in a carui podu se aflá unu servitoriu, care fú si rapitu de flacari si dearsu. Din norocire foculu nu se lati, ca altfelu biroulu politiei si alu presidiului magistratualu ar' fi devenitu cele de antaie jertfe ale furiosului elementu.

— Unu documentu de marea lipsa ce domina între poporu in privinti'a mediulóceloru de traiu ne dà multimea cea mare a tieraniloru, care concurge aci pentru paspôrte spre a trece in Romani'a, unde prin lucrulu maniloru se 'si póta agonisi mediulóce de traiu. Sermanii la inbuldiél'a cea mare cauta se sícía cate 4—5 dile pana candu potu reesi la rondu cu primirea paspôrteiloru. Ar fi cu scopu, cá se li se usiuredie acésta greutate, ca le e impreunata cu multe spese si superari. —

Sibiiu (Universitatea sasésca.) Eri (5. Mai c. n.) se tienù siedintia publica, carea incepula 10¹/₂ óre diminétia cu cetirea protocolului siedintiei trecute. Presiedintele pronuncía, ca la ordinea dilei se afla decretulu gubernialu din 9. Maiu, prin care se cere protocolulu desbateriloru tienátore de representatiunea universitatii in caus'a teritoriala si a practicei esecutari de egal'a indreptatire a tuturoru nationalitatiloru cu voturile separate, si operatulu comisiunei pentru organisarea iustitiei in Sasime. Si fiinduca cea d'antaiu este urginta s'a datu spre referada deput. Sibiiului J. Ranicher, care fu si poffitu se'si citésca propunerea sa, ce se si facù. Propunerea aceast'a din condeiulu celu destru alu acestui deputatu cuprinde in sine doue momente insemnate, unulu despre competinti'a universitatii a face si a asterne astufeliu de representatiuni, eara altulu, ca universitatea nu e datóre se astérna protocélele si voturile separate gubernului, ba ca nu ar fi fostu datóre nici insasi representatiunea a o tramite catra tronu pe calea aceast'a din punctulu de statiune alu municipalitatii natiunei sasesci, inse pentru delaturarea ori carei intardieri, ce s'aru mai poté face in caus'a aceast'a, asterne deocamdata hartiele cerute inaltului gubernu, dar totuodata se si ingradesce asupra unoru astufeliu de cereri pentru viitoriu. Propunerea se primi dupa o scurta desbatere ne-insemnata asia precumu s'a conceputu de referentu adaugunduse in ea numai doue cuvinte de toti deputatii, afara de alu Bistritiei Wittstock si alu Orastiei Balomiri. Dupa aceea se citi operatulu comisiunei iuridice si se otari se se dea publiceloru spre instruirea deputatiloru pana la finea lui Juniu.

In fine pronuncía presiedintele, ca in sesiunea cea mai de aprópe, a carei diua inse nu se poté otari, va veni la desbatere cererea Esc. Sale D. episcopu And. Bar. de Siaguna in privinti'a portiunei canonice pentru preotimea resaríténa, si alegerea deputatiloru la Vien'a.

Mediasiu, 16. Maiu n. Astadi la 7 óre inainte de amiadi se dejustitiá prin spandiurátoria unu soldatu calaretiu, la a carui lucru emancipare, s'a adunatu o multime de poporu — parte din ostasi, parte poporu civilu, atatu din orasiu, catu si de prin satele vecine fôrte numerosu. — Caus'a spandiurarei a fostu, ca acesta, camu cu 3 luni inainte, a omoritu pe altu soldatu soçu alu seu in grajdiiu nôptea, candu dormica in patu si anca pentru 5 fl. v. a., cari iau fostu transmisu parintiui lui, spre ajutoriu. . . Quid non mortalia pectora cogis auri sacra fames!

Alba de susu. Tribunalulu judecatorescu in Alba de susu s'a constituatu in urmatoriulu módu: Presidiu la pri-

mitu judele supremu S. Ciongradi, de asesori cu lefi de 800 si 700 sau denumitu amploiatii din disponibilitate, Sicsai, Isecuti, Tomasi, Ivanovicu si Popovicu; de procuroru alu statulu: Muresianu, de adiunctulu seu C. Saboslai, de v.-notariu A. Eperiesi, de actuariu C. Vapler.

* Halmagiu 23. Aprilie. De aici ni se scrie, ca in diu'a S. Georgie subt S. Liturgia findu protopopulu M. cuprinsu cu miruirea poporului, pela pricésna mérsa in tacere catra scaunulu seu si luandu bastonulu incepù a lovi pe invatiatorulu N. C. iunior, care se afla in stran'a drépta între ceialalti cantareti, de mai multe ori astufeliu, catu ei sparse capulu si 'lu sangerà, prin care fapta nelegiuita sa turburatu nu numai preotulu slujitoriu ci si totu poporulu, si din caus'a acést'a nu se tienù nici esirea la suntierea holdeloru. Incatu e adeverata o fapta cá acést'a nu scimu, dar de e, apoi trebuie se aratamu cea mai mare parere de reu, pentru unu scandalu atatu de mare, patratu dela unu dignitariu bisericescu. (T. R.)

Bistritia. Fóia de septemana din Bistritia aduce earasi certe si diferentie pentru granitia si otare între sasi si fostii granitarii Naseudeni suptu unu titlu: „Santiani'a proprietatii in patri'a nôstra.“ Se plange adeca, ca comun'a Borgo Rusu anca s'a alaturatu la ataurile Naseudeniloru si a prefacutu cu puterea unu locu de pasiune alu sasiloru din Jadu, ce face mai a patra parte din otarulu loru, in araturi, semanaturi. „Cu totulu neputintiosii sasi in contra astorufeliu de atacuri hotiesci“, dice fóia Bistritiei „sau plansu indata de dreptulu la D. gubernatoru si nemidiulocitu chiaru si la imperatulu. D. gubernatoru le si tramise avisare, ca se tramite militia, cá se asigureze comunele sasesci in proprietatea loru; apoi epifonéza asia: „Dara cu tôte acestea mesuri nu s'a facatu nemica; pentruca indata ce se departédia militi'a, incepe joculu de nou, precumu o vedemu acésta de mai multe luni incóce. Reulu diace mai afundu, si déca nu se va taiá din radecina, cumu se va poté elu pe deplinu desraderiná? La noi intréba veruce omu cugetatoriu: Cumu a fostu cu putintia prefecturei c. r. ai ncungiura lotriele comunelor granitarii, si cumu vine acésta de capitanatulu din Naseudu nu e in stare a face asemenea?“

Din intrebarile acestea din urma ale fóiei bistritiene póte vedé vercine, ca referentulu de susu 'si arata mai multa durere, pentru ca sustà capitanatulu Naseudului cá districtu romanescu, de catu pe catu ei pasa séu i aru pasá de altuceva.

Fratii nostri dela Borgo-Rusu sunt provocati prin acésta in interesulu adeverului a refrange astufeliu de invinuiiri cu argumente, care se dee asemeni sciri de minciuna; pentru ca interesulu nostru alu tuturoru e, cá neatentarea si santiani'a proprietatii basate pe dreptu, ear' nu usurpate pe nedreptu, se ne fia scumpa cá lumin'a ochiului, si aparata cu tôte mediulócele legali.

— Audimu si din scaunulu Muresiului si din Secuime, cumca poporulu secuiescu eesercédia comunismu prin padurile si locurile Domniloru de pamentu, eara in mai multe locuri prin tíera se ivescu focuri, care deprada sudorile si averile multora. — E inse si o apucatura eredita a fostei aristocratii si a aliantiloru ei, — cari ar mai dori timpii unirei celoru 3 natiuni, decatu o egala indreptatire cá — se totu pírésca si invinuiésca pe cei, pe cari iar' vedé mai bucuros suptu deplin'a s'a dispusetiune, cá in timpii lui Caragea, de catu alaturea cu sine. —

Din Banatu publica „M. O.“, ca Il. Sa D. Episcopu Alexandru Dobra va trece in dieces'a Oradei mari de episcopu si in Lugosiu se va denumi de episcopu gr.-cat. D. Josifu P. Szilágyi. Acésta punere la cale, cu tôte ca lipsinduse dieces'a de dreptulu alegerei ar produce o mare indignare in romanii respectivi, totusi ar fi una din cele mai calificate spre a impaca multumirea ambeloru diecese.

Totu „M. O.“ reportéza, ca oficialii din Comitatu Carasiului au tienutu o congregatiune, in care s'au servitu toti de limb'a magiara, si au fostu toti imbracati in costumu magiaru, ceea ce nu pré credemu.

D Dr. Atan. M. Marienescu a datu la lumina o novela istorica originala titulata: Petru Raresiu, princ. Moldovei, pe care o dedicà Domneloru si Domnisióreloru romane din Lugosiu. Oplu elegantu a esitu de suptu tipariu in Sibiiu la S. Filtsch, si se poté avé cu 75 cr., ear' legatu cu 1 fl. si cartonatu cu 1 fl. 25 cr. Talentulu si simtiulu celu nobilu alu auctorului garantéza pentru importantia oplui seu deajunsu. —

Asteptamu dela DD. corespondinti continuarea referadeloru despre cele urmate si intentionate.

AUSTRIA. Vien'a, 14. Mai. Mai. Sa imperatulu se re'ntorse din Veneti'a, unde fu primitu cu iluminatiune si cu

intimpinari numeróse. In 14. c. primi pe archiducele Rainer ministru presiedinte in audientia si cercetá pe archiduces'a Sofia. Mai. S'a imperatésá, principele de coróna Rudolf, si prinoes'a Ghisela anca venira dela Veneti'a la Reichenau, unde voru mai petrece cateva dile si unde se va duce eara'si si Mai. Sa imperatulu.

Ministrulu de statu cav. de Schmerling se departase din Vien'a pentru sanatate la Salisburgu pre vreo catuva timpu; inse in 13. chiamatu earasi se re'ntórse in Vien'a din caus'a unor lucruri intetitorie.

Escel. S'a D. episcopu Dr. Ludovicu Haynald a calatoritu la Rom'a.

Totu in 13. se tienú suptu presiedinti'a D. archiduce Rainer unu consiliu ministerialu in caus'a Ardealului; fora cá se scimu despre obiectele tractate.

In senatulu imperialu se totu continua desbaterile finanti-ali reducunduse mai multe sume asiediate de comitetu. Candu deveni postulu solului din Rom'a, alu ministrului Bach, o mare parte din senatu propuse, cumca postulu acesta nu mai are acuma insemnatatea sa de mai inainte, prin urmare trebue redusa suma intrebuintiata pentru elu; Ministrulu conte Rechberg inse aparandu necesitatea sustarei postului acestuia si prevederea lui cu o suma de adiunsu, dise ca fiindu postulu ministrului Bach de lipsa pentru interesele Austriei, déca vre cineva a ajunge scopurile, pentru care sta numitulu postu, trebue se vrea si midiulócele, si cerú, ca senatulu imperialu se se invoiesca a lasa sum'a menita pentru postulu acesta nemicsiorata; cu tóte acestea senatulu imperialu nu se invoii, si e posibilu, ca Bar. Bach va fi silitu a se retrage din postulu de solu din Rom'a.

Totu asemenea se manifestara opiniunile senatului si asupra celorlalte agentii la curtile ecusuveranilor din Itali'a. —

Cestiunea concordatului anca deveni la desbateri in senatulu imperialu. O comuna din Austri'a de susu Freistadt dedese ad. o petitiune la cas'a deputatiloru, plangunduse asupra episcopului din Lintiu, cumca acesta pe temeulu art. 30 din concordatu a demandatu predarea averei besericesci, la ceea ce comun'a se improtivi, inse fu amenintata cu esecutiune politica. Acésta cauza a datu ocaziune la desbateri ferbinti asupra concordatului si asupra competintiei senatului imperialu de a judeca asupra lui in urma unei astfelu de petitiuni; ear' in urma se amaná caus'a pe sesiunea viitoare, candu maiortatea va lua la desbateri numit'a cauza.

— Tocma primimu si rezultatulu causei acesteia; ea se incredintia ministeriului de statu si nici ca se mai luá la desbateri in senatu. —

— Ceea ce privesce la banc'a nationale, apoi in comitetu s'a primitu, cá dela 200 milióné mai susu se nu se edee bancnote, decatu pe cate voru fi acoperite cu metalu séu moneta sunatória; eara pana la 200 mil. banc'a se aiba de grija si obligatiune de a asecura inscimbarea ne'nterrupta a bancnote-loru amblatórie in cursu.

CRONICA STRAINA.

FRANȚIA, Paris. Imperatulu Napoleonu, dupa cumu ne asigura diurnalele, e acumu fórté determinatu, a pune intrebatiunea romana fara intardiere in ordine si a departa pe Franciscu alu II. din Rom'a. Principele Napoleonu ducunduse la Neapole la socrulu seu reg. Victoru Emanuele, duce cu sine si unu tractatu, earui se mediucócsca subscrierea din partea reg Italiei; se dice ca tractatulu acesta are urmatóriele puncte:

1. Curatirea Romei de garnisona in restimpu de 6 luni.
2. Resolvarea intrebatiunei Venetiane pe cale diplomatica si in casu de lipsa si cu arme.
3. Cederea insulei Sardinia si Liguria la Françi'a. Victoru Emanuelu inse disese in Genua si aceea, cumca in a. 1862 nu va avé resboiu; totusi in Rom'a va intra pe tóta intimplarea; eara in 1863, dise, ca va intra in Venetia si inainte de aceea va avé resboiu.

Junimea emigrantiloru magiari din Parisu se rescuá in contra lui Cusiutu, Clapca si Türr cerundu séma de generalulu Galu. care la porunc'a lui Cusiutu se internase in Neapole in 11. Maiu 1861 cu cuventu, cumca ar' fi atacatu auctoritatea guvernatorului din Ungaria, ad. a lui Cusiutu. Junimea deci protestédia in contra actului acestui arbitrariu prin diurnale si cere eliberarea lui Galu din prinsórea din Neapole séu mediucocirea, cá elu singuru se publice loculu affarei si a patimiloru sale. (Galu e secuui din Ardealu, care se luptase in societate cu Bemu si dupa batai'a dela Világosiu trecuse prin Constantinopole la Garibaldi, unde devenise generalu in contra vointiei lui Cusiutu, si acum nu

se sci, unde s'ar afla. Ore nu va fi revenitu in Romania cu ceilalti emigranti?

In Itali'a eara-si se misoa venetorii lui Garibaldi spre a lucra la malulu adriaticeii; eara Victoru Emanuele secerá mari triumfuri de omagie, ce i se facu din partea poporului. Acumu se afla in Mesin'a.

GERMANIA se apropie de o crise, care anca póte nasce ca si o schentea mari focuri. Caus'a e cea din Hesen, unde Principele nu vrea a recunosce dreptulu constitutiunei poporale, pe candu Prusi'a ilu silesce se multiamésca poporulu restituindui drepturile. Prusi'a deci si face miscatorie 2 corpuri de armata, si vrea a intreveni in Hasia in favórea poporului; tramise inse acum unu solu se admoneze pe Principe, cá se nu se opuna, ca altufeliu va pasi la midiulocu; si atunci Austri'a anca nu va sta cu manile cele gealuse in sinu. —

In RUSIA a inceputu a se lati intre militia conjuratiuni in favórea libertatei constitutionale, dupa cum vomu vedé. —

Opiniunea moldovenésca despre legea electorala, 1861.

(Urmare din Nrulu trecut.) Invetiatur'a din scóle are numai valórea acést'a, ca ea tiene loculu antaiu intre bulevardele cele mai tari ale libertatii; ma fara de libertate nu putemu avé nici scóle, nici ómeni invetiati; fara de libertate nu putemu avé nici improprietarierea tieranului, pentru ca nimene nu póte se despuna cu validitate oblegatória de sórtea tieraniloru nostri, pana candu ei nu voru fi eliberati mai antaiu, cá se póta fi fačia in adunarile tieriei; fara de libertate nu putemu avé o adunare comuna nationala, dela care se putemu asteptá o lege si o dreptate comuna pentru tierile surori; prin urmare nici unirea, pentru ca numai ómenii cei liberi potu se se unésca; in fine fara de libertate nu putemu avé nimica mai bunu, decatu sau anarchia, sau despotismu: apoi anarchi'a ne póte perde cu teritoriu cu totu, eara despotismulu ne póte bucurá numai intru atat'a, intru catu voru permite si interesele sale cele egoistice.

Dara cumuca Romanii s'au bucuratu totu deaun'a de drepturile si de libertatile loru cele naturali si nationali, acést'a o probéza chiaru insasi istori'a loru.

S'au stracuratu pana astadi 26 de seculi din viéti'a Romaniloru; libertatea loru cea publica si privata datéza, in tóta insemnatatea cuventului, de 23 de seculi, adeca dela pactulu ce s'a incheiatu de stramosii nostri, intre patricii si plebei, si pana in timpurile din urma (1716), de candu au inceputu cá se ne apese interventiuinea strainiloru in lucrurile nóstre, cu principii straini si cu legi straine. In acestu timpu indelungatu de libertate si de gloria nationala, Romanii s'au bucuratu totudeaun'a de drepturile loru, si totudeaun'a s'au purtatu cá unu poporu suveranu, atatu in intrulu tieriei, catu si afara din tíera, fačia cu strainii. Capii Romaniloru au fostu totudeaun'a votulu poporului Romanu, si adunarile Romaniloru au fostu totudeaun'a icón'a cea naturala a poporului Romanu.

Romanii, stramosii nostri, au recunoscutu anca de timpuriu, ca nu e cu putintia, cá se esiste cetatea loru (respublica) si poporulu se fia fericitu, déca s'aru fi centralisatu libertatile acestuia in manile unuia sau a eatorva, si de aceea au si creatu numai decatu adunarile cele generali. A caditu mai tardiu republic'a loru, si s'a infintiatu principatulu, dara cu tóte aceste Romanii n'au incetatu de a se bucurá de drepturile loru, atatu in Rom'a catu si in provincie: in Dacia quoque Zernensium colonia a Divo Trajano deducta, juris italicus est. *) Adunarile colonistiloru din Daci'a erau icón'a cea naturala a poporului, pentru ca deputatii toturor comuneloru veniea la adunare si tractau despre lucrurile publice. **) Apoi viéti'a Italianiloru din Daci'a au fostu mai fericita decatu viéti'a Italianiloru din Rom'a, pentru ca colonistii romani n'au avutu patricii. „Romanii din Daci'a, díce unn invatiatu romanu, la cari s'a conservatu dreptulu romanu dela inceputu pana in diu'a de astadi, n'au pututu se fia fara de adunarea generala nici odata; adunarea era organulu vietiei loru celei nationali, fara de adunare ei nu puteau pune nici legi, nici domni, nici se guverne tíer'a. Institutiunea adunarei generali s'a intaritu fórté multu, si prin sínódele bisericesci, caci dupa ce s'a datu voia bisericeloru crescine cá se tia adunari, prin aceste s'au conservatu si s'au intaritu si adunarile politice, in catu Romanii au crediutu totudeaun'a, ca numai paganii potu avé domni ereditari nealesi de poporu in adu-

*) I. 1. § 8, 9, (50, 15) D.

**) I. 3—14, 16. Cod. Theod. de legat. (12, 2); I. 5, Cod. eod. (10, 63).

nare. Asia sinódele au fostu o garantia tare a adunariloru generali, prin urmare si a libertatii Romaniloru.“ Dupa ce s'au desfacutu Romanii de imperiulu de resaritu, ei nici dupa acest'a n'au incetatu de a se bucura de libertatile si de institutiunile loru cele antice, care acumu prinsesera nisce radecini profunde in vieti'a loru, dupa o practica continua mai multu de 6 sute de ani dela colonisarea loru. Astufeliu vedemu pre Romani cá se constituiescu dupa aceea in mai multe republice, precumu au fostu republic'a lui Linoiu, Sanescu, Gelou, Menumorutu, si Fagarasiulu, si Maramuresiulu; apoi Brancea, Berladulu, Galatii, si cu securitate tóte celelalte municipii, care le-au organisatu Romanii inca dela descalecarea loru pre pamentulu Daciei. Dupa ce au inceputu a se mai centralis'a republicele aceste, dupa ce s'au fundatu statulu Moldovei si alu Romaniei, de aici inainte, si pana pre timpulu fanariotiloru, Romanii continuara a se bucura mai departe de institutiunile si de libertatile loru cele antice; resbelele loru cele multe si varsarile de sange cele glorióse cate le au avutu si le-au suferitu ei luptanduse in contr'a inimiciloru, aceste tóte au remasu cá unu monumentu neperitoriu in istori'a loru, carele atesta, cumuca romanii au avutu fiacare o patria de aparatu, unu teritoriu, o limba si o mosia (heredium*) de colonia, o libertate si o religiune. Asia dara Romanii s'au bucuratu si in decursulu acestui timpu indelungatu de adunările loru cele nationali complete, pentru ca, o mai repetimu, au fostu cu neputintia, cá acele cateva mii de barbati Romani, care se aratau pre campulu de lupta inaintea unui inamicu tare si numerosu, se mai póta reveni la vatr'a si la mosi'a parintésca cu fruntea de eroi, déca ei s'au parintii loru aru fi fostu nisce ómeni umiliti si desbracati de drepturi, precumu sunt descendenti loru in diu'a de astadi. Apoi cumuca adunările romaniloru n'au fostu nici in timpulu acest'a compuse numai dintre membrii unei fractiuni din societate, această'a se póte cunósce si din alte documinte scrise, pre care ni le-au conservatu istori'a patriei.***) (Va urm'a.)

Adresele aceluor case negutiatoresci, la care se potu depune obiectele de espositiune bine pachetate spre a se nainta la Brasiovu pana la 30. Juniu nou a. c.

- In Fogarasiu: Georgie Eiser.
 „ Sibiu: Antonie Bechnitiu.
 „ S.-Sebesiu: Friedrich Josef Leonhardt.
 „ Alb'a-Juli'a: A. Many.
 „ Orastia: Friedrich Josefu Leonhardt.
 „ Turd'a: Leonu Baritiu.
 „ Clusiu: Samuel Dietrich.
 „ Deesiu: Martinu Covrigu.
 „ Gherl'a: Nicolae Bányai.
 „ Bistritia: Friedrich Kelp.
 „ Nasaudu:
 „ S.-Reginu: Nicolae Marinovicu.
 „ M.-Osiorheiu: Max Bucheru.
 „ Segisióra: Dimitrie Damjanu.
 „ Mediasiu: Obiectele se potu tramite la Sibiu.
 „ Blasiu: se potu tramite totu la Sibiu spre a se nainta de acolo.
 „ Deva, Hatiegu, Hunedór'a — pe cine voru alege si destina DDnii protopopi.
 „ Zlatna, Abrudu, Rosi'a Ofenbaia — bine ar fi a tramite lucrurile la Alb'a-Juli'a, unde se se alature lenga cele din acelu ténutu.
 „ Nasaudu: a se tramite pana la S.-Reginu in priimirea Dlui Comisionariu susu numitu.
 „ Lugosiu: Dimitrie Popaviti'a.
 „ Temisiór'a; prin comandit'a J. F. Liedemann prea cu inlesnire si eftinu.
 „ Aradu: F. Tonnes et Freiburger.

*) Mosiele coloniloru lui Traianu se numieau heredia, care nume se conserva pana astadi: rediasia, rediasi; de aceea numai numele singuru de rezésiu, si proprietatile cele mici ale rezésiloru actuali, sunt unu argumentu nerefutabile, cumuca toti Romanii au fostu proprietari mai inainte.

**) Tract. lui Vladu V, cu Mahomedu II, din 1460, p. 4; alu lui Bogdanu cu Bajazetu II, 1511, p. 5; Chrisovulu lui Leone Domnulu Romaniei 1669; Vaillant, Histoire dela Roum. 1 p. 263.

„ Oradea, Beiusiu, Carei, Satumare, Bai'a mare, — a se afla ocaziune sigura pana in Clusiu la susunimulu Dn. Comisionariu.

Din Maramuresiu credemu ca ar fi mai cu inlesnire a tramite prin carausii, carii transpórta pétra acra pana la Sibiu in comisiunea D. Nendwich.

In Pest'a: Cas'a de espositiune a lui Liedeman, onesta si sigura.

„ Vien'a: J. B. Popovicu.

„ Cernauti, Suceava: Alegerea se concrede membriloru.

Pela alte ténuturi si orasie, pe unde comunicatiunea nóstra comerciala nu se intinde, ne repetimu rogarea nóstra din Nr. 33 catra DDnii protopopi si DDnii membrii ai asociatiunii, cá in buna cointielegere se binevoiésca a afla mijloculu, prin care obiectele de espositiune se póta ajunge pe siguru la loculul destinatiunii loru.

Fiindca orice carausiu trebuie se ia dela trimitetoru unu asia numitu frachtu séu biletu de carausia, deschisu, nu sigilatu, intru care se insémna numele carausiului, greutatea in punfi a ladii séu a pachetului ce va fi si dioa plecarii lui, apoi acestu frachtu in casu candu obiectele s'ar trimitte dreptu la Brasiovu, se póte adres'a acést'a:

La comitetulu espositiunii

Brasiovu (Kronstadt)

in edificiulu scóleloru romanesci.

Eara déca cineva sta in reporturi comerciale cu vreo casa comerciala din Brasiovu, cu care iar fi mai indemana a corespunde, colectele (lada, séu fia ce va fi) se potu trimitte deadreptulu la asemenea adrese. ci pe lenga adnotatiune bine respicata, cumca cutare coletu trebuie se se descarce la loculul espositiunii, — la scólele romanesci.

Pe lenga acést'a indata dupa pornirea coletelor, se cere cá se se trimita incóce, prin posta factura, adica consemnatiunea acurata a obiectelor espedate, insoçita de o descriere intru intielesulu celoru díse la Nr. 33 alu Gazetei, neuitanduse dela nici unu obiectu numele proprietariului concurinte, locuinti'a aceluasi, cum si pretiulu ce va fi defiptu fiacarui obiectu. — La acésta ocaziune nu ne potemu conteni cá se nu memoramu cu ferbinte multamita ceea ce amu intielesu despre vreo doi dni protopopi, carii cu ocaziunea visitatiunii oficióse facute in protopopietele respektive nu'si pregetara a chiama façia mai virtosu pe cei mai de frunte agricultori, cum si pe mesterii mai laudati, si esplicandule in termini populari scopulu espositiunii, sciura ale însufleti vointi'a, pentrucá se stea gata de a se folosi de ocaziunea ce li se da spre a se si aratá catu póte fiacare in sfer'a s'a, de a si face unu bine natiunii sale, fara cá se simtia vreo scadere in mijlóce vietiurii.

Brasiovu, 13/1. Maiu.

A V I S U.

In orasiulu Ploiesci se da cu chiria unu acaretu fórte siguru si invalidu cu feru albu, tiitoru la 40 de incaperi, precumu 4 si 5 bolte (pravalii) la façia cu case susu, odai prin curte diosu si susu, grajduri pentru cai, siopróne pentru trasuri si magazii, care este diditu din nou, de acumu anu, se ispravesece de vapsitu si intru tóte gat'a pana in lun'a Julie-Augustu. Acestu acaretu se afla in piaçi'a Ploiestului in Brasioveni, are positia cea mai frumósa, si se arendéza pentru 3 si 5 ani cu unu pretiu fórte moderatu, mai cu séma se ar arenda la unulu, care ar dori, spre realisarea unui otelu, unde va puté aflá pentru sinesi folosulu; se da si in impartiéla pe familii. — Inchirierea va avé locu de inceputu dela Sf. Dimitrie viitoriu. Dumniatoru doritorii, care voiescu a luá pe aceasta inchiriere se voru adresá ori candu voru voi. pentru invoirea cuvenita la DDloru St anu St anescu si fii, siediatori in orasiulu Ploiesti la leulu de auru, si in Austri'a la Brasiovu in tergulu straielor, cas'a Nro 232. (3)

Cursurile la Bursa in 20. Maiu 1862 stá asia:

	Вал.	асст.	фр.	кр.
Газини динперътеши	6	28		
Азгевърѣ	130	65		
Londonѣ	132			
Дипрамътѣлѣ националѣ	85	05		
Облигацїе металїче ект де 5 %	71	65		
Акциїе банкѣлѣ	843			
„ кредитѣлѣ	219	70		